

6.K.37
7/5387

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 927

06 TEMMUZ 2009

Konu : Yazılı Soru Önergesi

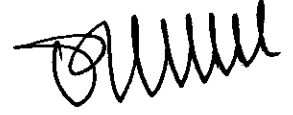
8978

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 17.11.2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-9258 sayılı yazısı.

Mersin Milletvekili Sayın Behiç ÇELİK'in tevcih ettiği 7/5387 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, TEDAŞ ve BOTAŞ Genel Müdürlüklerinden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.


Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

EK-1 Önerge Cevabı (2 Sayfa)
EK-2 Asgari Ücrete Göre Elektrik
ve Doğalgaz Fiyatları Bülteni

DAĞITIM :

Gereği : Bilgi :
TBMM Bşk. Başbakanlık

MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN BEHİÇ ÇELİK'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
(7/5387)

Sorular :

Basından ve bazı kaynaklardan tespit edebildiğim kadarıyla doğalgaz fiyatlarına toplam % 49 oranında zam yapılmıştır.

Yine elektriğe bugün itibariyle % 44,6 oranında zam yapılmış olup planlanan % 10,7'lik bir zam ile % 55,3 oranında bir artış son 8 ay içerisinde gerçekleştirilmiş olacaktır.

Halkımız bu zamlardan inim inim inlemekte gelirlerde hayat pahalılığını karşılayacak artışlar olmadığından ciddi sosyal yıkımlara duçar olmaktadır.

Her seçimde popülist yaklaşımlarla belli kesimlere dağıtılan kömür, gıda gibi yardımlar yanında yaklaşan yerel yönetim seçimleri nedeniyle fakirleşen kitlelere ilave olarak bedava doğalgaz kartı ve belli bir kw/saat elektrik abone muaflığı tanımayı düşünüyor musunuz?

Cevaplar :

Doğalgaz ithal bir enerji kaynağı olup yapılan uluslararası anlaşmalar çerçevesinde temin edilmektedir. Doğalgaz satış fiyatını oluşturan unsurlardan biri olan güncel alım fiyatları uluslararası ham petrol ve petrol ürünü fiyatlarına endeksli formüllerle belirlenmekte olup bu bağlamda güncel alım fiyatları geçmiş 6-9 aylık ham petrol ve petrol ürünleri fiyat ortalamasına göre hesaplanmakta, ham petrol ve petrol ürünlerindeki fiyat artışı veya azalışı doğalgaz alım fiyatlarına gecikmeli olarak yansımaktadır.

Diğer taraftan, 14.02.2008 tarih ve 2008/T-5 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile Enerji KİT'lerinde 01.07.2008 tarihinden itibaren Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizmasına geçilmiş olup BOTAŞ Genel Müdürlüğü de bu tarihten itibaren satış fiyatlarını söz konusu Karar uyarınca belirlemekte ve uygulamaktadır. Bu çerçevede, doğalgaz satış fiyatları, "Fiyatlandırma Mekanizmasının Uygulanmasına Yönelik Usul ve Esaslar Genelgesi"nde yer alan "doğalgaz alım fiyatındaki değişim" ve "dolar kurundaki değişim"i gösteren parametreler göz önüne alınarak hesaplanmakta olup satış fiyatlarındaki değişimler sadece kur değişkeninden kaynaklanmamaktadır. 2008 yılında doğalgaz satış fiyatlarında artışın nedeni, hem ithalat fiyatlarındaki hem de döviz kurundaki artışlardır. Petrol ve petrol ürünü fiyatlarında 2008 yılının son çeyreğinde yaşanan düşüş trendi doğalgaz ithalat fiyatlarında 2009 yılının ilk çeyrek döneminde etkisini göstermiştir. Nitekim bu Karar uyarınca BOTAŞ Genel Müdürlüğü tarafından 01.02.2009 tarihinden geçerli olmak üzere konutlarda %17, sanayide %18 oranında indirim ve yine 01.05.2009 tarihinden geçerli olmak üzere konutlarda %25, sanayide ise %26 oranında ikinci kez indirim yapılmıştır. Tüketicilerin daha ekonomik şartlarda doğalgaz kullanabilmeleri için gaz alım anlaşmalarımızın bulunduğu ülkelerle fiyat yenileme dönemlerinde yapılacak müzakerelerde mümkün olabilecek en uygun fiyatlarla doğalgaz alımı için gerekli girişimler Bakanlığım tarafından sürdürülmektedir.

Elektrik fiyatları da 01.07.2008 tarihinden itibaren Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizması uyarınca belirlenmekte ve uygulanmaktadır. Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Sistemine geçiş sürecinde yapılan düzenleme elektriğe zam anlamına gelmemektedir. Elektriğin satış fiyatının, maliyeti baz alınmak suretiyle belirlenmesi ve 01.07.2008 tarihinden itibaren de güncel maliyetler baz alınarak satış fiyatının oluşturulmasını esas almaktadır. Bu uygulama ile piyasa koşullarının maliyetleri azaltacak şekilde gelişmesi durumunda elektrik fiyatlarında ucuzlama söz konusu olacaktır.

Günümüzde gelişmekte olan ülkelerin fosil kaynak talebinin hızla artması, dünya genelinde yeterli yatırımların yapılmamış olması ve metal emtia ve santral maliyetlerinde son beş yıllık dönem içerisinde fiyat artışlarının yaşanması sonucu doğalgaz ve buna bağlı olarak elektrik fiyatlarında küresel bir artış meydana gelmiştir. Ülkemizde elektrik enerjisinin önemli bir kısmı doğalgaz (2008 yılında 198,6 milyar kWh olan elektrik enerjisi üretiminin 96 milyar kWh'i (%48,3) doğal gaz santrallerinden elde edilmiştir) petrol ürünü olan fuel-oil ve kömüre dayalı termik santrallerden elde edilmekte olup elektrik fiyatlarının belirlenmesinde esas olan maliyetler küresel ölçekte yaşanan fiyat artışlarından doğrudan etkilenmektedir.

Anayasa ve 233 Sayılı KHK'nin ilgili hükümleri doğrultusunda, valilikler aracılığı ile bedelleri Hazineden karşılanmak üzere, ülkemizdeki fakir ailelerin yakacak ihtiyacının karşılanması konusu ilk olarak Bakanlar Kurulunun Sivas ilinde yaptığı toplantıda gündeme gelmiş ve 22.09.2003 tarih, 2003/6154 sayılı Kararı ile fakir ailelere asgari 500 kg bedelsiz kömür verilmesi kararlaştırılmıştır. Fakir ailelere yardım için dağıtılan kömürler, 2003 yılından bu yana her yıl periyodik olarak Haziran ayından itibaren başlamakta ve kış ayları içerisinde tamamlanmaktadır. Bilindiği üzere, ülkemizde temel ve en kapsamlı kamusal sosyal yardım faaliyetleri, 1986 tarihinde yürürlüğe giren 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu çerçevesinde; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF) kaynakları ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) ve her il ve ilçede kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) aracılığıyla sürdürülmektedir. Fakir ailelere yapılan bu yakacak yardımları sadece seçim dönemlerinde yapılmayıp 2003 yılından bu yana her yıl periyodik olarak yapılmaktadır.



BÜLTEN:

Asgari Ücrete Göre Elektrik ve Doğal Gaz Fiyatları (Mayıs 2009)

Bu bülten, elektrik ve doğal gaz fiyatlarının asgari ücret karşısındaki durumunu izlemek için T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı'nca yayınlanmaktadır.

www.enerji.gov.tr

YAYIN TARİHİ: 18/05/2009

BİLGİ İÇİN: 312 215 0142 (SGB)

sgb@enerji.gov.tr

AMACIMIZ VE POLİTİKALARIMIZ

Temel amacımız vatandaşlarımızın refahına ve ülkemizin kalkınmasına en yüksek katkıyı sağlamaktır. Bakanlığımızın politikaları, enerjinin toplumun tüm kesimlerince ucuza kullanılabilmesini sağlamayı hedeflemektedir.

Enerji harcamaları hanehalkı harcamaları içinde önemli bir paya sahiptir. Elektrik, doğal gaz, kömür ve akaryakıt ihtiyaçları vazgeçilebilir nitelikte olmadığı gibi kısa dönemde farklı bir ürünle bu ihtiyaçların karşılanması da oldukça güçtür. Bu nedenle, enerji fiyatlarındaki değişiklikler hanehalkı bütçesini önemli ölçüde etkilemektedir.

Fiyatlardaki yükselme veya düşüşler, aile bütçelerine bir yandan ailenin doğrudan enerji kullanımına bağlı harcamalarla, diğer yandan da enerji fiyatlarının aile tarafından kullanılan pek çok ürünün maliyetini de etkilemesi nedeniyle dolaylı olarak etki etmektedir.

Hanehalklarının ve özellikle gelir düzeyi düşük olan ailelerin refahı üzerinde enerji fiyatlarının etkisini izlemek Bakanlığımızca gerekli görülmektedir. Bu şekilde vatandaşlarımızın enerjiye erişimini kolaylaştırmayı amaçlayan politikalarımızın başarısını değerlendirmek mümkün olmaktadır.

Elektrik ve doğal gaz fiyatlarının ailelerin bütçesine etkisini izlemek için, **asgari ücretli bir ailenin aylık gelirinden ortalama olarak ne kadarını elektrik veya doğal gaz faturasına ayırdığına bakıyoruz.**

Bunun için elektrik ve doğal gaz için ortalama tüketim miktarları fiyatlar ve asgari ücreti dikkate alarak 2000 yılını baz alan birer endeks oluşturduk. Ortalama tüketim miktarlarını sabit tuttuğumuz bu endeksler hem fiyatlardaki hem de asgari ücretteki değişimleri yansıtmaktadır.

ASGARI ÜCRETE GÖRE ELEKTRİK FİYATLARI

Hükümet tarafından alınan verimliliği artırmak, kayıp-kaçak oranını azaltmak gibi çeşitli önlemlerle Kasım 2002-Aralık 2007 döneminde elektrik enerjisi satış tarifelerinde herhangi bir artış yapılmamış, aksine sanayide kullanılan elektriğin fiyatı ortalama %6,5, konutlarda kullanılan elektriğin fiyatı ise ortalama %1,5 oranında indirilmiştir. 2008 yılı içinde ise, elektrik piyasasının güvenilirliği açısından çok yükselmiş olan maliyetleri karşılayabilmek için fiyat artışı yapma zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

2008 yılı Temmuz ayından itibaren enerji KİT'lerinde Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizması uygulanmaya başlanmıştır¹. Bu çerçevede üç aylık dönemler itibarıyla belirlenen elektrik fiyatları, 2009 yılının Mayıs ayında Ocak ayına göre %2,8 azalarak 0,24533 TL/kWh olarak gerçekleşmiştir.

Yıllar itibarıyla asgari ücrette ve elektrik fiyatında meydana gelen artışlar ile aylık 200 kWh elektrik tükettiği varsayılan asgari ücretli bir ailenin elektrik tüketim tutarlarının toplam geliri içindeki payları ve bu paylara dayanılarak oluşturulmuş olan asgari ücrete göre elektrik fiyat endeksi aşağıda yer alan tabloda verilmektedir.

Tablo 1: Elektrik Fiyatları, Asgari Ücret ve Elektrik Fiyat Endeksi

Tarih	Asgari Ücret (Net, TL)*	Elektrik Fiyatı (TL/kWh)**	200 kWh'lık Tüketim (TL)***	Tüketim/Asgari Ücret (%)	Endeks (01.01.2000=100)
01.01.2000	80,55	0,04730	9,46	11,7	100
01.01.2001	102,37	0,06522	14,16	13,8	118
01.01.2002	163,56	0,14710	32,72	20,0	170
01.01.2003	226,00	0,16070	36,15	16,0	136
01.01.2004	303,08	0,15830	31,66	10,4	89
01.01.2005	350,15	0,15830	31,66	9,0	77
01.01.2006	380,46	0,15830	31,66	8,3	71
01.01.2007	403,02	0,15630	31,26	7,8	66
01.01.2008	481,55	0,18640	37,28	7,7	66
01.07.2008	503,26	0,22600	45,20	9,0	76
01.10.2008	503,26	0,24684	49,37	9,8	84
01.01.2009	527,13	0,25236	50,47	9,6	82
01.04.2009	527,13	0,24533	49,07	9,3	79

*16 yaşını dolduranlar için geçerli olan asgari ücret.

**Elektrik fiyatlarına %1 enerji fonu, %2 TRT payı, %5 Belediye Tüketim Vergisi ve %18 KDV dahildir.

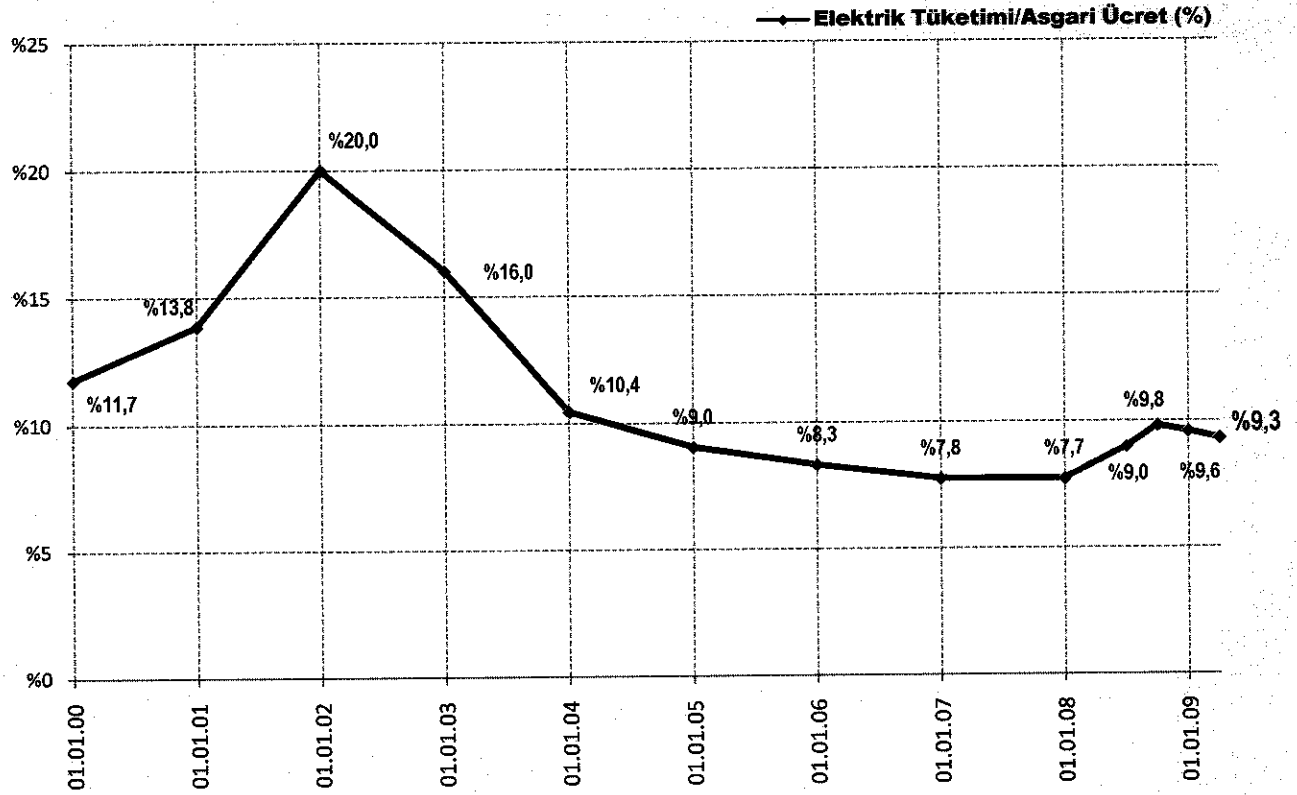
***01.01.2001-01.01.2003 tarihleri arasında 150 kWh ve üzeri elektrik tüketimine %50 zamlı tarife uygulanmıştır.

01.01.2000 tarihi baz alınarak oluşturulmuş olan asgari ücrete göre elektrik fiyat endeksi, 2002 yılında 170 ile en yüksek değerine ulaştıktan sonra 6 yıl devam eden bir azalma eğilimi

¹ 14.02.2008 tarih ve 2008/T-5 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile kabul edilen Enerji KİT'lerinde Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizmasının Usul ve Esasları; TKİ, BOTAŞ, EÜAŞ, TETAŞ ve EDAŞ'ları kapsamaktadır.

içerisine girerek 2007 yılında ve 2008 yılının başında en düşük değerine ulaşmıştır. 2009 yılı başında 82 olan endeks, Nisan 2009 itibariyle %3,7 azalarak 79 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 1: Elektrik Tüketiminin Asgari Ücret İçindeki Payı



Elektrik tüketim tutarının asgari ücret içindeki payını gösteren grafikte de görüldüğü gibi, aylık 200 kWh elektrik tüketen asgari ücretli bir aile 2000 yılında, toplam gelirin %11,7'sini elektrik tüketimine ayırırken 2002 yılında %20'sini ayırmaktadır. Nisan 2009'da bu oran, yılbaşına göre 0,3 puan azalarak %9,3 olarak gerçekleşmiştir.

2009 yılı Nisan ayı itibariyle asgari ücretli bir aile, gelirin ortalama %9,3'ünü elektrik faturası için ayırmaktadır.

ASGARİ ÜCRETE GÖRE DOĞAL GAZ FİYATLARI

Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizması çerçevesinde aylık olarak değişen doğal gaz fiyatları, döviz cinsinden petrol fiyatlarına bağlı formüllerle hesaplanmaktadır. Bu nedenle tüketiciye TL cinsinden yansıyan doğal gaz fiyatlarında hem alım fiyatının hem de döviz kurunun etkisi görülmektedir.

2009 yılı başında m³ fiyatı 1,09 TL olan doğal gaz, Şubat ayında %16'lık azalmayla 0,92 TL olmuştur. Mart ayında doğal gaz fiyatında herhangi bir değişiklik olmamış, Nisan ayında 0,93 TL olmuştur. Mayıs 2009'da ise Nisan ayına göre %22 azalarak 0,73 olmuştur.

Yıllar itibarıyla asgari ücrette ve doğal gaz fiyatında meydana gelen artışlar ile yıllık 1500 m³ (aylık 125 m³) doğal gaz tükettiği varsayılan asgari ücretli bir ailenin doğal gaz tüketim tutarlarının toplam geliri içindeki payları ve bu paylara dayanılarak oluşturulmuş olan asgari ücrete göre doğal gaz fiyat endeksi aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 2: Doğal Gaz Fiyatları, Asgari Ücret ve Doğal Gaz Fiyat Endeksi

Tarih	Asgari Ücret (Net, TL)*	Doğal Gaz Fiyatı (TL/m ³)**	125 m ³ 'lük Tüketim (TL)	Tüketim/Asgari Ücret (%)	Endeks 01.01.2000=100
01.01.2000	80,55	0,11	13,75	17,1	100
01.01.2001	102,37	0,15	18,75	18,3	107
02.01.2002	163,56	0,42	52,58	32,2	188
01.01.2003	226,00	0,39	48,36	21,4	125
01.01.2004	303,08	0,31	39,18	12,9	76
01.01.2005	350,15	0,41	51,19	14,6	86
01.01.2006	380,46	0,49	61,25	16,1	94
01.01.2007	403,02	0,62	76,94	19,1	112
01.01.2008	481,55	0,67	83,14	17,3	101
01.07.2008	503,26	0,72	89,87	17,9	105
01.08.2008	503,26	0,84	105,05	20,9	122
01.09.2008	503,26	0,84	104,70	20,8	122
01.10.2008	503,26	0,88	109,46	21,8	127
01.11.2008	503,26	1,07	134,09	26,6	156
01.12.2008	503,26	1,09	136,32	27,1	159
01.01.2009	527,13	1,09	136,25	25,8	151
01.02.2009	527,13	0,92	115,48	21,9	128
01.04.2009	527,13	0,93	116,25	22,1	129
01.05.2009	527,13	0,73	91,25	17,3	101

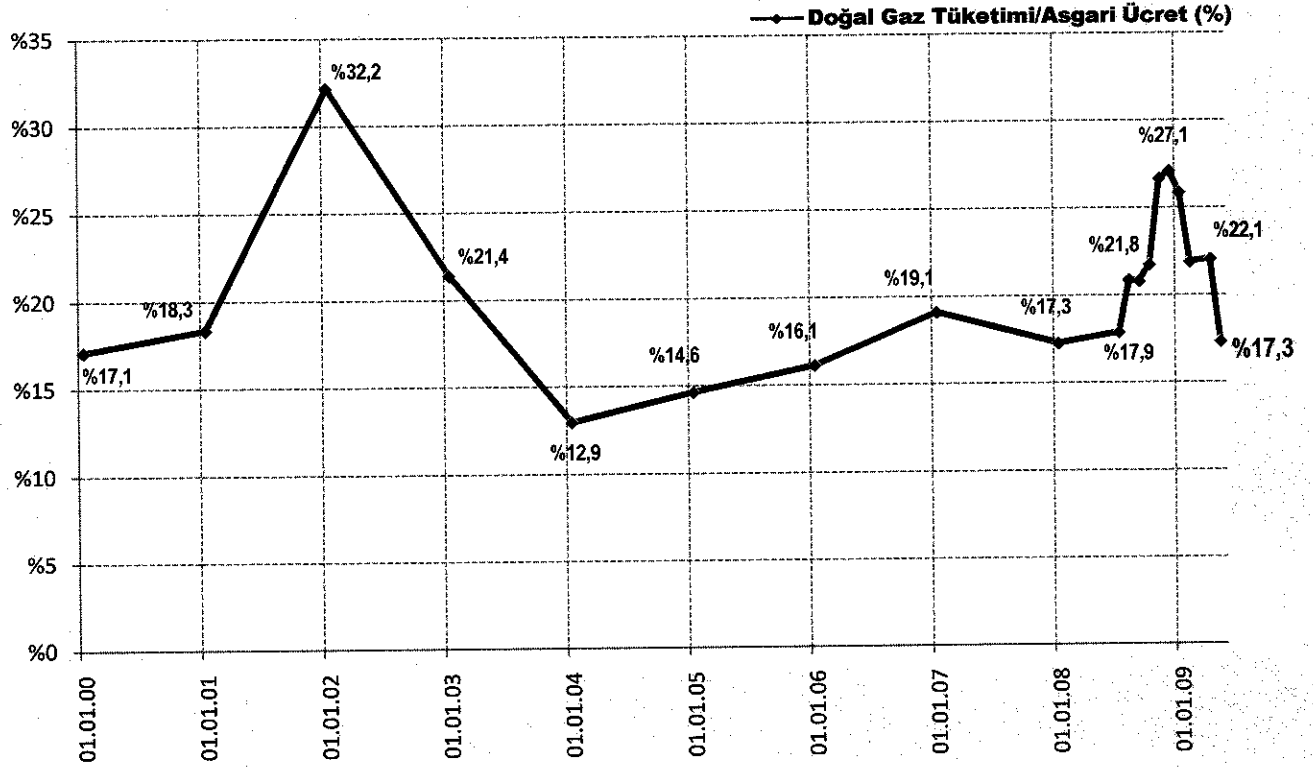
*16 yaşını dolduranlar için geçerli olan asgari ücret.

**Doğal gaz fiyatlarına %18 KDV dâhildir.

01.01.2000 tarihi baz alınarak oluşturulmuş olan asgari ücrete göre doğal gaz fiyat endeksi, 2002 yılında 188 ile en yüksek değerine ulaşmış, daha sonra düşüş eğilimi içerisine girerek

2004 yılında 76 ile en düşük değerine ulaşmıştır. Mayıs 2009'da ise endeks bir önceki aya göre %22 azalarak 101 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2: Doğal Gaz Tüketiminin Asgari Ücret İçindeki Payı



Doğal gaz tüketim tutarının asgari ücret içindeki payını gösteren grafikte de görüldüğü gibi, aylık 125 m³ doğal gaz tüketen asgari ücretli bir aile 2002 yılında, toplam gelirinin %32,2'sini doğal gaz tüketimine ayırırken 2004 yılında %12,9'unu ayırmaktadır. Mayıs 2009'da bu oran bir önceki aya göre 4,8 puan azalarak %17,3 olarak gerçekleşmiştir.

2009 yılı Mayıs ayı itibariyle asgari ücretli bir aile, gelirinin ortalama %17,3'ünü doğal gaz faturası için ayırmaktadır.